

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА РОДНУ  
РАВНОПРАВНОСТ И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ**

**УН РЕЗОЛУЦИЈЕ 1325 „Жене, мир и  
сигурност“ на локалном нивоу**

**у Граду Нишу за период 2016 – 2017**

**Октобар, 2015. Године**

## Садржај

|      |   |    |
|------|---|----|
| 1.   | УВОД.....   | 3  |
| 2.   | МЕЂУНАРОДНИ И ДОМАЋИ ПРАВНИ ОКВИР ЗА РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА.....  | 5  |
| 2.1. | Међународни оквир.....  | 5  |
| 2.2. | Домаћи правни оквир.....  | 8  |
| 3.   | АНАЛИЗА ПОЧЕТНОГ СТАЊА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ УН РЕЗОЛУЦИЈЕ 1325 “ЖЕНЕ, МИР И СИГУРНОСТ” У ГРАДУ НИШУ; НАЛАЗИ И ПРЕПОРУКЕ..... | 11 |
| 3.1. | Профил ГРАДА НИША - општи подаци.....   | 12 |
| 3.2. | Институционални и правни оквир за равноправност полова у граду Нишу.....  | 17 |
| 3.3. | Идентификовање приоритетних области за спровођење УНСЦР 1325 у граду Нишу.....  | 20 |
| 4.   | ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН (МАТРИЦА ЛОГИЧКОГ ОКВИРА).....   | 25 |
| 5.   | ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ.....  | 25 |

## 1. УВОД

Родна равноправност подразумева да мушкарци и жене имају једнаке предуслове за остваривање људских права, да постоје једнаке могућности и за жене и за мушкарце да допринесу културном, политичком, економском и националном напретку, као и да имају идентичне шансе да уживају све користи од напретка једне заједнице. Равноправност између жена и мушкараца једно је од основних права и заједничко достигнуће човечанства. Зато питање положаја жена у друштву, женске слободе и еманципације није само женско питање. Успостављање партнерства у напорима за постизање радних права жена, заштите жена од насиља, остваривање социјалне правде, као и ширење простора за еманципацију жена изван државних, етничких, верских граница и подела нужен је предуслов за потпуни развој друштва. Интерес жена, али и мушкараца, јесте да се повећа политичка и свака друга видљивост припадница мање заступљеног пола у друштву, јер тамо где је постигнута родна равноправност, где се права жена унапређују и штите, тамо је и целокупно друштво напредовало.

У протеклих 15 година у Србији је приметан напредак на пољу остваривања и примене принципа родне равноправности, кроз формирање механизма за родну равноправност на локалном нивоу, али и кроз доношење важних закона који дефинишу остваривање родне равноправности. Србија је трасирала пут који подразумева остваривање родне равноправности, односно једнаку заступљеност, моћ и учешће оба пола у свим сферама јавног и приватног живота. Ипак, и поред значајних помака, потребно је наставити рад на овом пољу, посебно на локалном нивоу где је остваривање родне равноправности знатно теже због традиционалних, патријархалних средина где још увек није дошло до неопходне промене свести како би се испунили сви услови за остваривање родне равноправности.

Потребни су дугорочни напори и посвећеност друштва да би се осигурало одрживо планирање спровођење политике равноправности полова на свим нивоима власти у Србији. Законска регулатива, усклађена са међународним стандардима, те институционални механизми за равноправност полова и сарадња са невладиним организацијама у Србији допринеће промоцији и примени домаћих и међународних стандарда за равноправност полова у свим областима друштвеног деловања.

Проблеми који погађају жене и остале рањиве групе у локалним заједницама ретко се узимају у обзир приликом формулисања локалних безбедносних и осталих политика, као и приликом спровођења активности које треба да побољшају безбедност и остале услове живота грађана и грађанки неке општине или града. Досадашња пракса показала је да се у израду градских стратешких докумената не укључују или у недовољној мери укључују представнице/ -и тела за родну равноправност што се у наредном периоду мора

променити. Жене нису довољно информисане о својим безбедносним потребама. Кључне установе за безбедност у локалној заједници, а пре свега полиција, још увек нису у потпуности спровеле приступ полицијског рада који је усмерен ка потребама локалне заједнице. Представници локалне самоуправе, институција сектора безбедности (полиције и правосуђа) ретко сагледавају безбедносне проблеме из родне перспективе. То је зато што не увиђају да жене и девојке имају другачије безбедносне проблеме од мушкараца. Оне су мање заступљене у локалним властима, због чега су ретко у позицији да одлучују о решавању безбедносних и свих осталих проблема у својим заједницама. Жене, међутим, представљају већину у градској и општинским комисијама за родну равноправност. Ипак, чланови и чланице ових комисија нису у довољној мери упознати са тим како су теме из области родне равноправности и безбедности повезане. Стога се ретко баве безбедносним проблемима који погађају жене и друге рањиве групе (националне мањине, младе, старије особе). Изузетак представља насиље у породици, коме је у последње време посвећена нешто већа пажња, мада још увек недовољна.

Различити безбедносни проблеми попут вршњачког насиља, наркоманије, трговине људима и насиља у породици у једној заједници другачије погађају жене и мушкарце. То захтева да приликом осмишљавања активности за њихово решавање и превенцију у обзир буде узето и то да ли су поједине групе (жене, девојчице, мушкарци, дечаци) више изложене неким претњама и којим, на којим местима долази до насиља, шта је узрок њихове несигурности и сл. Да би локалне безбедносне стратегије и друге активности усмерене ка повећању безбедности у локалним заједницама биле делотворне, потребно је да у обзир буду узети различити извори несигурности, као и различите потребе жена и мушкараца.

Безбедност и напредак једне заједнице може се остварити само уколико се континуирано промовише и, пре свега, институционализује учешће жена на местима одлучивања у локалној заједници, уз стварање партнерстава између различитих институција и тела. Потребно је укључити припаднице мање уаступљеног пола у процес утврђивања безбедносних и других приоритета у локалној заједници. У консултације треба укључити и жене из маргинализованих заједница, жртве насиља и дискриминације, као и жене које нису жртве, како би приликом одлучивања о приоритетима безбедносне политике у обзир била узета и њихова гледишта. Консултовање је нарочито важно током израде свих локалних стратегија и акционих планова. Поред директног контакта са корисницима ових политика, потребно је што раније у израду релевантних докумената укључити и представнике општинских и градских комисија за равноправност полова и представнике цивилног сектора.

Израдом, усвајањем и имплементацијом овог Локалног акционог плана (у даљем тексту ЛАП), Град Ниш исказује спремност да извршава мере, препоручене Европском повељом о родној равноправности на локалном нивоу, чији је потписник, УН Резолуције 1325

„Жене, мир и сигурност“, и других међународних и домаћих докумената која се односе на унапређење родне равноправности.

ЛАП је документ који се доноси са циљем отклањања дискриминације жена и успостављања родне равноправности кроз вођење политике једнаких могућности за период 2016-2017.

ЛАП представља усаглашен систем мера и инструмената јавне политике које Град Ниш и његове институције треба да спроведу ради унапређења родне равноправности, испуњавања, поштовања и заштите људских права и спречавања родно засноване дискриминације, посебно према одређеним лицима, односно групама лица која припадају угроженим и вишеструко дискриминисаним групама..

Овим документом Град Ниш показује своју решеност да истраје на путу реформи које ће обезбедити пун облик поштовања људских права свих грађана и грађанки и уједно испуњава своје обавезе које проистичу из потписаних докумената.

## **2. МЕЂУНАРОДНИ И ДОМАЋИ ПРАВНИ ОКВИР ЗА РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА**

### **2.1. Међународни оквир**

Веће сигурности Уједињених нација, као тело одговорно за међународни мир и сигурност, усвојило је 31.10.2000. године **Резолуцију 1325 „Жене, мир и сигурност“**. Резолуција 1325 је прва Резолуција Већа сигурности која се конкретно бави утицајем рата на жене и девојчице и женским доприносом решавању конфликта и одрживом миру. Посебан значај Резолуције 1325 је у томе што позива на повећање учешћа жена у процесима доношења одлука, спречавању конфликта, пост-конфликтним процесима, мировним преговорима и мировним операцијама. Резолуција указује и на посебне потребе жена и девојчица у току ратних сукоба, потребу њихове заштите, те спречавање и кажњавање сексуалног и сваког другог насиља над женама.

Резолуција 1325 Савета безбедности УН има за циљ да подстакне владе широм света на повећање учешћа жена у процесима доношења одлука, спречавању конфликта, пост-конфликтних ситуација, мировним преговорима и мировним операцијама.

Доношење Резолуције 1325 је нарочито значајно уколико узмемо у обзир чињеницу да је у последњим деценијама природа рата измењена, те да су цивилне особе све чешће изложене ратним дејствима. Жене и девојчице се укључују у ратне сукобе, а злостављање и силовање жена и девојчица широм света постало је важно оружје рата и један од метода екстремне тортуре. Опасност од различитих заразних болести, пре свега од ХИВ-АИДС је

један од великих проблема држава у конфликту, јер жене и девојчице неретко бивају изложене силовању чиме се повећава пренос заразних болести.

УНСЦ Резолуција 1325 има веома значајан допринос у промоцији принципа заштите женских људских права и заштите принципа равноправности полова. Резолуција подразумева пуну и равноправну партиципацију жена у процесу превенције и решавања сукоба, изградњу међународног мира и безбедности, и има за циљ да допринесе демократизацији, повећању нивоа поштовања људских права и међународног хуманитарног права.

УНСЦ Резолуција 1325 садржи 18 тачака. У циљу што ефикасније имплементације Веће сигурности се концентрише на следеће области које су дефинисане Резолуцијом, а које су препознате као приоритетне:

1. Учешће жена на свим нивоима одлучивања;
2. Родна перспектива и обучавање у изградњи мира;
3. Заштита и поштовање људских права жена и женске деце;
4. Увођење родне перспективе у извештаје УН-а и спровођење њихових програма.

Чланице Већа сигурности УН-а су 19. јуна 2008. једногласно прихватиле **УН Резолуцију 1820 (2008) „Сексуално насиље у конфликтним и пост-конфликтним ситуацијама“**. Ова Резолуција на специфичан начин третира сексуално насиље у конфликтним и пост конфликтним ситуацијама. Резолуција 1820 се ослања на Резолуцију 1325, али питања сексуалног насиља над женама у оружаним сукобима и пост конфликтном раздобљу разрађује много детаљније, уз посебно наглашавање значаја превенције сексуалног насиља над женама и кажњавања починилаца. На тај начин, питање сексуалног насиља у оружаним сукобима добија статус посебне безбедносне теме, која је од нарочитог значаја за изградњу трајног и одрживог мира и процес помирења. С тим у вези, силовања и остали облици сексуалног насиља у току и након оружаног сукоба могу се сматрати ратним злочином и злочином против човечности.

Доношење и имплементација УНСЦР 1325 и УНСЦР 1820 иницирале су припрему и доношење УНСЦР 1888 **„Заштита жена и девојчица од сексуалног насиља у оружаним сукобима“ (2009)** и УНСЦР 1889 **„Заштита жена и девојчица у пост конфликтним ситуацијама (2009)“**.

УНСЦР 1888 **„Заштита жена и девојчица од сексуалног насиља у оружаним сукобима“ (2009)** се ослања на Резолуцију 1820 и тражи именовање специјалног изасланика генералног секретара, формирање експертних тимова како би се испитала имплементација Резолуције 1820 и доношење УН стратегије са потребним вођством. Резолуција такође тражи постављање жена, у оквирима мировних мисија као саветница за заштиту, што

треба довести и до повећања броја жена у оквиру мировних мисија, тренинге у циљу осигурања заштите жена од сексуалног насиља и ставља нагласак на санкционисање сексуалног насиља. Резолуција 1888 тражи и извештавање о имплементацији Резолуције 1820.

УНСЦР 1889 „**Заштита жена и девојчица у пост конфликтним ситуацијама (2009)**“ позива на већу партиципацију жена у мировним преговорима и процесима медијације. Резолуција наглашава централну улогу едукације у промовисању учешћа жена у процесима доношења одлука и пост конфликтним друштвима. У циљу креирања јасних и усмерених стратегија, Резолуција захтева анализирање и систематско прикупљање података, те дефинисање индикатора на глобалном нивоу, како би се омогућила адекватна евалуација и систематско извештавање и пратила имплементација Резолуције 1325.

**Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу**- документ намењен локалним и регионалним управама у циљу усмеравања њихових снага и партнерстава ка постизању веће равноправности. Савет европских општина и региона (ЦЕМР), асоцијација локалних и регионалних власти из више од 30 земаља Европе, усвојио је 2006. године ову повељу. Потписнице ове Повеље о равноправности жена и мушкараца на локалном нивоу препознају следећа начела као фундаментална за своје активности: равноправност жена и мушкараца је фундаментално право, да би родна равноправност била загарантована, морају се решавати питања вишеструке дискриминације и неповољног положаја, подједнако учешће жена и мушкараца у процесима одлучивања је предуслов за демократско друштво, елиминисање родних стереотипа од кључног је значаја за постизање равноправности између полова, укључивање родне перспективе у све активности локалне управе неопходно је у процесу побољшања равноправности између жена и мушкараца, као и то да су акциони планови и програми за које су обезбеђена одговарајућа средства, неопходан алат за унапређење родне равноправности.

Република Србија преузела је и обавезе у овој области ратификацијом међународних докумената (Уједињених Нација и Савета Европе), али и применом оних који су на глобалном нивоу установљени као смернице и стратегије када је у питању побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности.. Као потписница Конвенције Уједињених нација о укидању свих облика дискриминације жена (ЦЕДАВ), Србија је дужна да систематски и континуирано спроводи принципе Конвенције, као и да одговарајућим мерама и активностима спроводи препоруке Комитета и извести о напретку у овим аспектима у Националним извештајима који се ЦЕДАВ комитету подносе сваких 5 година. Почетни извештај о стању права жена у Србији презентован је на 38. сесији Комитета, 2007. године. На основу извештаја, ЦЕДАВ Комитет је извео закључке и препоруке за унапређење положаја жена и родне равноправности у Србији.

Пекиншка декларација и Платформа за акцију представља најширу политичку основу за креирање политика, стратегија и планова за остваривање родне равноправности. Она

предвиђа велики број мера и активности за унапређење положаја свих жена, које су артикулисане кроз 12 стратешких области. Пекиншка платформа не обавезује само државу, него и друге актере и пружа препоруке за деловање на свим нивоима. Осим ових, бројни су документи који се односе на поштовање људских права и људских права жена и других маргинализованих група. Низ других међународних докумената се односе на поједине аспекте положаја жена, као групе у неповољнијем положају, као што је учешће у одлучивању, положај жена на селу, положај Ромкиња, сузбијање родно заснованог насиља над женама (Истанбулска конвенција) и сл. Већина ових докумената је представљала основ за израду националног нормативног и стратешког оквира за остваривање родне равноправности.

## **2.2. Домаћи правни оквир**

Локалне власти, као ниво управљања који је најближи грађанима и чије се политике највише осећају у свакодневном животу, имају одговорност да буду упознате са принципима родне равноправности и да активно спроводе политике које ће унапређивати ситуацију у овој области. Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу (ЦЕМР), коју је у Србији потписало 27 општина/градова, а међу првима и Град Ниш, након усвајања у Скупштини града 17. децембра 2012. године, јесте документ који даје јасан преглед свих области рада локалне власти у којима је неопходно уважити принцип једнаких могућности. До сада је у 129 општина/градова основан механизам (радно тело или лице) задужено за питања родне равноправности, док је 43 општине/града учествовало или спроводило неки пројекат у области родне равноправности.

Важећи домаћи закони и политике које су значајне за равноправност полова на локалном нивоу су: Устав Републике Србије, Закон о равноправности полова, Закон о забрани дискриминације, Национални акциони план за примену Резолуције 1325 Савета безбедности УН (НАП), Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређивање равноправности између полова 2009-2015, Акциони план за спровођење стратегије за побољшање положаја жена и унапређивање равноправности између полова 2010-2015. Овим документима су уједно и дефинисане обавезе и могућности локалних самоуправа.

*Устав Републике Србије* („Сл. гласник РС”, бр. 98/06), јемчи равноправност жена и мушкараца и развија политику једнаких могућности (чл. 15.), забрањује непосредну и посредну дискриминацију на било којој основи (чл. 21. ст. 3.), гарантује право на једнаку судску заштиту (чл. 21.), правну помоћ (чл. 67.), право на рехабилитацију и накнаду материјалне или нематеријалне штете проузроковане незаконитим или неправилним радом државних или других органа (чл. 35.), правну заштиту свих основних људских права свим



грађанима и грађанкама без дискриминације, укључујући и обраћање међународним институцијама с циљем заштите зајемчених права (чл. 22. ст 2.).

Устав Републике Србије свим грађанима и грађанкама гарантује право учешћа у политичким странкама, суделовање у јавним пословима, једнакоправност приступа јавним службама и право да бирају и да буду бирани.

Закон о равноправности полова у Републици Србији предвиђа да се органи јавне власти ангажују на развоју политике једнаких могућности у свим областима друштвеног живота, као и да тај процес треба да буде реализован кроз равноправно учешће жена и мушкараца у свим фазама планирања, доношења и спровођења одлука које су од утицаја на положај жена и мушкараца (члан 3 овог закона). Закон дефинише директну, индиректну дискриминацију на основу рода, као и низ посебних правила којима се спречава, отклања дискриминација у различитим областима: запошљавању, социјалној, здравственој заштити, образовању, култури и спорту, као и у области породичних односа (посебно у питањима насиља у породици), у области информисања и судске заштите. Закон предвиђа и успостављање родно осетљивих статистичких података и евиденција, али и оснивање тела за равноправност полова на локалном нивоу (члан 39 овог закона), као и њихову кључну улогу. Исто тако, одредбе Закона које се односе на учешће у одлучивању и друге аспекте дужне су да поштују и јединице локалне самоуправе.

Закон о забрани дискриминације у Републици Србији дефинише дискриминацију као „свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима“. Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређивање равноправности између полова 2009 - 2015 предвиђа шест главних циљева: повећање учешћа жена у процесима одлучивања и остваривање равноправне заступљености; побољшање економског положаја жена и остваривање равноправности у области економске партиципације; остваривање равноправности у образовању, побољшање здравља жена и унапређивање равноправности полова у здравственој политици; превенцију и сузбијање насиља над женама и унапређење заштите жртава насиља; уклањање родних стереотипа у медијима и промоцију равноправности полова. У акционом плану за спровођење Националне стратегије локалне самоуправе су означене као носиоци активности, и препоручене су активности које треба да спроводе и мере које треба да предузимају у оквиру шест области које обухвата Стратегија и НАП.

Политички и јавни живот у Републици Србији - Право на учлађење у политичку странку, активно учешће у раду и учешће у органима политичке странке остварује се без дискриминације по основу пола, у складу са актима политичке странке. Политичке странке усвајају сваке четири године план деловања са посебним мерама за подстицање и унапређење равномерне заступљености жена и мушкараца у органима странака, као и приликом предлагања кандидата за изборе посланика и одборника. Синдикати и струковна удружења усвајају сваке четири године план деловања са посебним мерама за подстицање и унапређење равномерне заступљености жена и мушкараца у својим органима. Политичке странке, синдикати и струковна удружења план деловања са посебним мерама објављују на својој званичној интернет презентацији, а политичке странке чији су кандидати изабрани за посланике, односно одборнике достављају и Одбору за равноправност полова у Народној скупштини Републике Србије.

Европска повеља о равноправности жена и мушкараца на локалном нивоу налаже да потписница признаје једнако право жена и мушкараца да учествују у изради и спровођењу стратегија, да врше јавне функције и све друге функције на свим нивоима управе.

Иако је проценат жена у Скупштини Републике Србије порастао са 1,6% , изабраних 1990. године на 21,6% после избора 2008. године, проценти и даље не говоре у прилог постизању родне равноправности на местима одлучивања. Након измене изборних закона 2011. године, и избора одржаних 2012. године, број народних посланица се повећао на 32,4% као директна последица тих измена. На жалост, потребна је измена изборног закона чиме би се осигурало да, у случају да се жена повуче са места посланице или одборнице, на њено место дође жена, а не следећи са листе јер је то, готово у 100 % случајева, мушкарац, чиме се не задовољава позитивна квота за мање заступљени пол.

Учешће жена у одлучивању један је од важних показатеља равноправности, али и област јавног живота којој међународни и домаћи документи и препоруке придају велики значај. Имајући у виду домаће законодавство, као и његове скорашње измене, на свим местима одлучивања треба да буде најмање 30% мање заступљеног пола, што су по досадашњим подацима жене. На територији Србије, жене су готово невидљиве у органима извршне власти на локалном нивоу – само је 7 председница општина обављало ову функцију у претходном мандату, у већима готово и да нема жена, а у Влади су само две министарке. Такође, жена је знатно мање и међу одборницима/ама локалних парламената и тек је у 10 случајева испоштована квота од 30%, а просек за Србију је 23,9 % жена у локалним парламентима.

Национални акциони план за примену Резолуције 1325 Савета безбедности УН, у даљем тексту (НАП) је усвојен одлуком Владе Републике Србије (Службени гласник РС, бр. 102/10). Србија је тиме постала друга земља у региону Западног Балкана која је усвојила такав документ. Прва је то учинила БиХ, у јулу 2010. године. Процес израде НАП-а трајао је годину и по дана.

НАП се састоји од седам тематских поглавља:

- 1) формирање институционалних механизма за спровођење НАП-а;
- 2) повећање заступљености жена у сектору безбедности и повећање њиховог утицаја на питања везана за мир и безбедност;
- 3) повећање учествовања и утицаја жена на одлучивање у области одбране и безбедности;
- 4) повећање учествовања жена у решавању конфликта и постконфликтних ситуација, као и повећање учествовања жена у мултинационалним операцијама;
- 5) коришћење инструмената правне заштите жена;
- 6) образовање и усавршавање припадника сектора безбедности и
- 7) пружање медијске подршке циљевима НАП-а.

У оквиру доношења буџета и економског развоја НАП предвиђа родно буџетирање на локалном нивоу и родно осетљиве буџетске линије, као и афирмативне мере на запошљавању жена и подстицању женског предузетништва, у оквиру активности локалних институција. У стратешкој области образовања, предвиђене су активности локалних самоуправа на описмењавању старијих жена, посебно у неразвијеним сеоским подручјима и Ромкиња, као и стипендирање жена и девојчица, организовање обука о коришћењу информационо-комуникационих технологија (ИКТ) које ће бити доступне женама. Промоција женског спорта, улагање и подстицање женског спорта, као и учешће жена у одлучивању у спорту и спортским организацијама значајни су аспекти унапређења здравља жена, као и подршка формирању и раду саветовалишта за жене и групама за подршку женама. Србија је усвојила Стратегију за борбу против сексуалног и родно заснованог насиља као и НАП који дефинише активности локалних самоуправа за борбу против родно заснованог насиља. Ово се односи првенствено на праћење броја пријављених и процесуираних случајева, потписивање Протокола о сарадњи институција, формирање мобилних тимова, организовање едукација (обука) за институције и организације и кампање за подизање свести јавности о неприхватљивости насиља.

Сарадња институција са организацијама цивилног друштва (ОЦД) на спровођењу НАП-а обрађена је посебно, имајући у виду да су у скоро свим поглављима НАП-а ОЦД препознате као носиоци активности.

Једно од главних достигнућа у овом периоду извештавања представља формирање готово свих институционалних тела и механизма родне равноправности за праћење и спровођење НАП-а. За државне органе у сектору безбедности највећи успех представља то

што су успостављене међуресорна сарадња и редовна комуникација између различитих институција. У претходном периоду континуитет у свом раду остварили су аналитичке групе и истраживачки тимови у државним органима, који су надлежни за спровођење НАП-а и Мултисекторско координационо тело. Дисконтинуитет се највише осетио у раду саветница за родну равноправност, и то у Министарству одбране, Управи царина и Управи за извршење кривичних санкција, будући да ове институције током посматраног периода углавном нису именовале особе које би обављале ову функцију.

Одлука о формирању два најважнија тела за спровођење НАП-а – Политичког савета и Мултисекторског координационог тела (МСКТ) – донета је половином октобра 2011. године.

### **3. АНАЛИЗА ПОЧЕТНОГ СТАЊА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ УН РЕЗОЛУЦИЈЕ 1325 “ЖЕНЕ, МИР И СИГУРНОСТ” У ГРАДУ НИШУ; НАЛАЗИ И ПРЕПОРУКЕ**

#### **3.1. Профил ГРАДА НИША - општи подаци**

Град Ниш представља регионални центар југоисточне Србије и седиште Нишавског управног округа. Према попису из 2011. године, у Нишу живи 260.237 становника, од тога 126 645 мушкараца и 133 592 жене. На самом подручју града живи је 187.544 становника ( 90 036 мушкараца и 97 508 жена). По броју становника Ниш је трећи град по величини у Србији (после Београда и Новог Сада). Процењује се да агломерација Ниша има преко 400.000 становника.

Смештен је на реци Нишави, недалеко од њеног ушћа у Јужну Мораву. Град Ниш заузима површину од око 596,73 км<sup>2</sup>.

Ниш је био административни, војни и трговински центар различитих држава и царстава којима је, током своје дуге историје, припадао. На простору данашњег Ниша, у античком граду Наису рођени су римски цареви Константин Велики и Констанције ИИИ. Географски положај Ниша учинио га је стратешки важним и тиме примамљивим градом за многе освајаче. Током историје, територијом на којој се данашњи град налази прошли су Дарданци, Трачани, Илири, Келти, Римљани, Хуни, Авари, а затим и Византинци, Срби, Бугари и Османлије. У више наврата град су заузимали Мађари и Аустријанци. Од Турака је ослобођен 1878. године и од тада се поново налази у саставу Србије, с кратким прекидима у току Првог и Другог светског рата, када је био под окупацијом. Утицај различитих народа који су живели на територији данашњег града Ниша примећује се у културном наслеђу града, пре свега у његовој архитектонској разноврсности.

Саобраћајна инфраструктура Ниш чини раскрсницом копненог и ваздушног саобраћаја Балкана, (поготово због интензивног саобраћаја ка Турској и Грчкој) и због тога што се на територији Ниша налази међународни аеродром Константин Велики, који носи међународну ознаку ИНИ. Важан је привредни, универзитетски, културни, верски и

политички центар Србије. Нишки универзитет, основан 1965. године, има 13 факултета и око 30.000 студената, а град је и седиште Нишке епархије Српске православне цркве.

Град Ниш је 2004. године административно подељен на пет градских општина: Медијана, Палилула, Пантелеј, Црвени Крст и Нишка Бања.

Према територијалној организацији Републике Србије, Ниш је један од њена 24 града. Скупштина града Ниша је највиши орган који врши основне функције локалне власти утврђене Законом и Статутом града. Скупштина Града Ниша има 61 одборника који се бирају на локалним изборима. Градоначелник Ниша представља и заступа град и обавља извршну функцију у Граду Нишу. Градско веће је орган града Ниша који усклађује остваривање функција градоначелника и Скупштине града и врши контролно-надзорну функцију над радом Градске управе. Градска управа обавља управне послове у оквиру права и дужности града Ниша и одређене стручне послове за потребе скупштине града, градоначелника и градског већа. Градска општина је део територије града Ниша у којој се врше одређени послови локалне самоуправе утврђени Статутом града. Грађани учествују у вршењу послова градске општине преко изабраних одборника у скупштини градске општине, путем грађанске иницијативе, збора грађана и референдума, у складу са Уставом, Законом, Статутом града и актима градске општине.

Према Закону о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштва Републике Србије, Ниш је центар Прекршајног, Основног, Вишег, Привредног и Апелационог суда као и Основног, Вишег и Апелационог јавног тужилаштва. У Нишу се налазе и одељења Вишег прекршајног и Управног суда Републике Србије. Од војних судова постоји Првостепени војни дисциплински суд.

Према Попису становништва из 2011. у Нишу живи 260.237 становника, од чега 187 544 у самом граду (90 036 мушкараца и 97 508 жена). Статистички годишњак за 2007. Републичког завода за статистику бележи 254.164. становника, што значи да је последњих година број становника у стагнацији. Највећи раст броја становника Ниш је имао у периоду од Другог светског рата до 1991. године.

Од укупног броја становника, у Нишу живи 133 592 жене и 126 645 мушкараца.

Гледано по градским општинама, највише становника живи на подручју општине Медијана, 85 969, од тога 40 350 мушкараца и 45 619 жена. На подручју општине Палилула живи 73 801 становник, од тога 37 391 жена и 36 410 мушкараца. На подручју општине Пантелеј живи 53 486 становника ( 27 219 жена и 26 267 мушкараца). У општини Црвени Крст живи 32 301 становник, од тога 16 205 мушкараца и 16 096 жена. У Нишкој Бањи живи 14 680 становника, од тога 7 413 мушкараца и 7 267 жена.

На подручју града послује око 9.700 предузећа различитог облика својине и то: 3,4% друштвених, 1,4% мешовитих, 0,1% државних, 1,4% задружних и 93,7% приватних предузећа. Највеће учешће појединих грана у структури производње: производња и прерада дувана (43,1%), производња електро-машина и апарата (14,7%), метало-прерађивачка делатност (6,64%), производња готових текстилних производа (5%) и прерада каучука (4,4%). Најниже учешће у укупној производњи имају гране: производња финалних производа од дрвета (0,1%), производња и прерада индустријског отпада (0,2%) и производња грађевинског материјала (0,7%).

Око 40.000 ученика похађа 35 основних (од чега три специјалне) и 22 средње школе, док преко 28.000 студената похађа 13 факултета Универзитета у Нишу. Поред факултета из састава Нишког универзитета у Нишу постоје истурена одељења виших школа и факултета из других градова. Ниш има три студентска дома чији је укупни капацитет 916 места, има и Дом ученика средњих школа.

Образована структура становништва (старији од 15 година):

- основна школа 19,1%
- средња школа 44,9%
- факултет 15,6%

Образовање становништва града Ниша је изнад просека Србије.

Подаци за становништво Ниша старије од 15 година, разврстани по полу и шкојској спреми су следећи:

УКУПНО: 224 041

ЖЕНЕ: 116 019

МУШКАРЦИ: 108 022

**БЕЗ ШКОЛЕ:**

УКУПНО: 3 309

ЖЕНЕ: 2 632

МУШКАРЦИ: 677

**НЕПОТПУНО ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ:**

УКУПНО: 14 185

ЖЕНЕ: 3 447

МУШКАРЦИ: 10 738

**СА ОСНОВНОМ ШКОЛОМ:**

УКУПНО: 33 801

ЖЕНЕ: 19 944

МУШКАРЦИ: 13 857

**СА СРЕДЊИМ ОБРАЗОВАЊЕМ:**

УКУПНО: 120 562

ЖЕНЕ: 57 696

МУШКАРЦИ: 62 866

**СА ВИШИМ ОБРАЗОВАЊЕМ:**

УКУПНО: 17 062

ЖЕНЕ: 7 537

МУШКАРЦИ: 9 525

**СА ВИСОКИМ ОБРАЗОВАЊЕМ:**

УКУПНО: 34 409

ЖЕНЕ: 17 118

МУШКАРЦИ: 17 291

Према подацима из јула 2015. године у Нишу је, на евиденцији Националне службе за запошљавање било 32 594 незапослених. Од тога је 15 331 незапослена жена.

**НЕЗАПОСЛЕНА ЛИЦА НА ЕВИДЕНЦИЈИ НАЦИОНАЛНЕ СЛУЖБЕ ЗА  
ЗАПОШЉАВАЊЕ У ГРАДУ НИШУ ИЗ ЈУЛА 2015. ГОДИНЕ**

|                       |       | Незапослена лица |                    |              |           |              |                       |              |                  |              |                     |              |
|-----------------------|-------|------------------|--------------------|--------------|-----------|--------------|-----------------------|--------------|------------------|--------------|---------------------|--------------|
|                       |       | Укупно           | Према држављанству |              |           |              |                       |              |                  |              | Према националности |              |
|                       |       |                  | Држављанство       |              | Избеглице |              | Интерно расељена лица |              | Страни држављани |              | Од укупног: Рома    |              |
|                       |       |                  | Свега              | Од тога жена | Свега     | Од тога жена | Свега                 | Од тога жена | Свега            | Од тога жена | Свега               | Од тога жена |
| Укупно                |       | 32 594           | 32156              | 14 801       | 12        | 3            | 392                   | 174          | 34               | 26           | 1053                | 327          |
| Степен стручне спреме | I     | 4 654            | 4562               | 1 440        | 3         | 0            | 68                    | 23           | 21               | 17           | 784                 | 245          |
|                       | II    | 181              | 179                | 72           | 0         | 0            | 2                     | 2            | 0                | 0            | 7                   | 0            |
|                       | III   | 8 281            | 8203               | 3 041        | 4         | 0            | 72                    | 21           | 2                | 1            | 183                 | 53           |
|                       | IV    | 11 813           | 11648              | 5 960        | 5         | 3            | 157                   | 83           | 3                | 3            | 60                  | 22           |
|                       | V     | 512              | 510                | 88           | 0         | 0            | 2                     | 0            | 0                | 0            | 4                   | 0            |
|                       | VI-1  | 1 793            | 1763               | 956          | 0         | 0            | 27                    | 15           | 3                | 2            | 4                   | 1            |
|                       | VII-2 | 705              | 699                | 460          | 0         | 0            | 6                     | 2            | 0                | 0            | 4                   | 2            |
|                       | VII-1 | 4 594            | 4533               | 2 750        | 0         | 0            | 58                    | 28           | 3                | 2            | 6                   | 4            |
|                       | VII-2 | 56               | 54                 | 31           | 0         | 0            | 0                     | 0            | 2                | 1            | 1                   | 0            |
| VIII                  | 5     | 5                | 3                  | 0            | 0         | 0            | 0                     | 0            | 0                | 0            | 0                   |              |

Према доступним подацима из јула месеца 2015. године у Нишу је незапослено 519 особа са инвалидитетом, од тога 192 жене. Најбројније међу њима су оне са четвртим степеном средњешколског образовања, чак 82. Следе оне са трогодишњом школом, њих 60. Незапослених



жена са инвалидитетом које су завршиле вишу школу је 6, а са факултетском дипломом незапослено је 10 њих.

Што се мушкараца са инвалидитетом тиче, њих 207 има трогодишње образовање, 169 их је са четворогодишњом средњом школом, вишу има њих 12, а факултет 29 незапослених мушкараца са инвалидитетом.

### **3.2. Институционални и правни оквир за равноправност полова у граду Нишу**

Локални акциони план за родну равноправност и имплементацију УН Резолуције 1325 “Жене, мир и сигурност” треба да представља оквир за спровођење обавеза преузетих потписивањем Европске повеље за равноправност жена и мушкараца на локалном нивоу, који уједно треба да одговара актуелном стању, приоритетима и могућностима потписница. Локални акциони план такође треба да пружи основу за координирано и систематско деловање локалних актера у активностима које имају за циљ едукацију запослених у управама и институцијама Града ради унапређења родне равноправности.

Локални акциони план (ЛАП) дефинише активности које ће локална самоуправа спроводити у периоду од једне године како би се:

- 1- изградио и/или унапредио институционални оквир за родну равноправност на локалном нивоу,
- 2- унапредила равноправност жена и мушкараца у друштвеном, политичком и економском животу,
- 3- побољшао положај жена у областима у којима је неповољан.

ЛАП је са друге стране, ограничен надлежностима локалне самоуправе. Кључне надлежности су: развојна питања и политике (локални економски развој, урбанизам, инфраструктура), одлучивање, односно извршна и законодавна власт у складу са надлежностима, пружање услуга у области социјалне заштите, образовања, здравства и сл. а у складу са законом. Локална самоуправа, такође, преузима обавезе у улози послодавца, у делу обезбеђивања једнаких могућности за запослене, али и приликом запошљавања, расписивања тендера и других јавних позива. Град преузима обавезу да уводи принцип родне равноправности у све градске одлуке, да се стара да оне имају родну компоненту.

Град Ниш је потписник Европске повеље, што свакако учвршћује локални институционални оквир, али је од кључног значаја другим локалним актима дефинисати начине имплементације Повеље, првенствено усвајањем локалног акционог плана.

Демократска одговорност потписница Европске повеље о равноправности жена и мушкараца на локалном нивоу подразумева да потписница признаје да је право на равноправност жена и мушкараца фундаментални предуслов демократије и да демократско друштво не може дозволити да се способност, знање, искуство и креативност жена занемари. С тим у вези, потписница мора на

основу равноправности обезбедити укључење, присуство и учешће жена из различитих миљеа и старосних група у све сфере политичког и јавног одлучивања.

Под институционалним оквиром за родну равноправност подразумевају се нормативна решења и дефинисане процедуре којима се уређује начин имплементације принципа родне равноправности у политике на локалном нивоу (Одлука о равноправности полова, измене Статута или Пословника о раду Скупштине града којима се дефинише начин имплементације националног институционалног оквира, родно осетљиви развојни и стратешки документи на нивоу града, евиденција података по полу и др.).

*Град Ниш* је, у складу са Уставом и законом, надлежан да се стара о остваривању, заштити и унапређењу људских права и индивидуалних и колективних права припадника националних мањина и етничких група; стара се о остваривању, заштити и унапређењу равноправности жена и мушкараца, усваја стратегије и посебне мере усмерене на стварање једнаких могућности остваривања права и отклањање неравноправности.

*Комисија за родну равноправност и једнаке могућности* Скупштине Града Ниша формирана је 2004. Године. Статутом И Пословником о раду Скупштине града Ниша предвиђено је да је она стално радно тело градског парламента, чији је задатак да прати остваривање и примену Закона о равноправности полова, предлаже одлуке које су у складу са овим законом, мере и активности за остваривање политике једнаких могућности и равноправности полова. Иако је, као Комисија, званично формирана 2004. од 2000. године постоји опредељење Града за увођење принципа родне равноправности у јавне политике, будући да је постојао Савет за родну равноправност који је тада водила доскорашња Повереница за равноправност полова Републике Србије проф.др Невена Петрушић. Уназад 15 година тело за родну равноправност, покретало је активности, указивало на проблеме И предлагало решења, подржавало републичке законе из области родне равноправности И људских права. Актуелни сазив Комисије за родну равноправност И једнаке могућности иницирао је 2012. године доношење Европске повеље о родној равноправности на локалном нивоу, урађене су анализе о запослености жена И мушкараца у ЈКП, установама, ЈП при Скупштини града Ниша. Комисија је указала на мањкавости Стратегије за безбедност града, која нема родну компоненту, односно није родно сензитивна и не приказује проблем безбедности Нишлијки.

У складу са тим, Комисија за родну равноправност И једнаке могућности Града, заједнички са појединим градским општинама И институцијама, као И са представницама цивилног сектора, спровела је и анкетање грађанки Ниша, различите старосне доби, на узорку од 741 испитанице. Добијени резултати показали су да се жене у граду не осећају безбедно, на одређеним локацијама, попут паркова, неосветљених улаза у зграде, у околини зграда, на аутобуским и железничким станицама и сл. Резултати су показали да је женама често, због страха за личну безбедност, ограничено кретање. Комисија ће предложити да се, кроз активности у наредном периоду ови проблеми санирају, да се повећа број реонских полицајаца, да се поставе сигурносне камере у одређеним деловима града или на проблематичним раскрсницама и саобраћајницама, да се у израду стратешких докумената обавезно укључују представнице и представници Комисије и цивилног сектора који се бави питањима родне равноправности.

У пракси се показало да институционални оквир на националном нивоу није довољан, као и да постоје тешкоће у његовој имплементацији. На локалном нивоу нису дефинисане политике родне

равноправности локалним актима, као један од принципа деловања локалне самоуправе. На основу података којима располажемо стратешки и развојни документи нису родно осетљиви, нити је дефинисана обавеза увођења родне перспективе у њихову израду, имплементацију и евалуацију. Такође, до сада није спроведена родна анализа локалних пројеката, нити буџета града. Потребно је дефинисати квоте за мање заступљени пол на местима одлучивања, укључујући и извршне органе.

На основу ранијих истраживања праксе, у Србији су идентификоване препреке у раду локалних механизма, које најчешће укључују недовољну сарадњу са другим органима локалне самоуправе, као и непрепознавање тела за родну равноправност у систему локалне самоуправе - у систему процедура и доношења одлука. Како би се оснажио локални механизам, али и допринело његовој видљивости и унапредиле активности потребно је: јачати унутрашње капацитете тела, сензибилисати запослене у локалној самоуправи и доносиоце/тељке одлука, дефинисати план рада локалног механизма и одредити средства за његове активности, и чвршће дефинисати процедуре деловања (пословником о раду или другим актима).

У саставу градског парламента је од 61-ог одборничког места, укупно 22 одборнице чиме је задовољена позитивна законска одредба о заступљености 30 % жена.

Уназад неколико година ситуација у безбедносном сектору по питању заступљености жена се поправила. У полицији су наменски запошљаване жене, а и са војском је слична ситуација, па тако данас девојчице могу да уписују Војну гимназију и Војну академију. Постоји квота за упис девојчица која још увек није испуњена.

Упркос томе што су се стекли услови да се жене унапреде у звање генерала у Војсци, није познато да је нека и унапређена, али постоје напори и ради се, у складу са Резолуцијом Савета Европе 1325 да се постигну нови ефекти.

У мају 2014. године потписан је Протокол о поступању свих оних организација и институција које се баве родно заснованим и насиљем у породици.

2011. године је отворена Сигурна кућа чији се рад финансира из градског буџета, а у оквиру Центра за социјални рад постоје програми за рад са насилницима. У оквиру Дома здравља се на посебан начин поступа са женама, жртвама насиља и постоји бесплатна правна помоћ. Оно што недостаје је СОС телефон који би био јединствен и који би се константно финансирао из буџета, а не од пројеката, јер је то временски ограничено финансирање. Такође, неопходно је да у наредном периоду све градске одлуке имају родну компоненту. Држава је у процесу имплементације Истанбулске конвенције која ће морати да се имплементира и у градске одлуке.

Град Ниш је транзитно подручје, али упркос томе сектор Полицијске управе који се бави трговином људима ефикасно обавља свој посао па већих проблема нема. Град је потписао са Полицијском управом и НВО Атина протокол о сарадњи на питањима превенције и заштите жртава трговине људима, а Скупштина Града Ниша је прва у Србији усвојила Декларацију за борбу против трговине људима.

### **3.3. Идентификовање приоритетних области за провођење УНСЦР 1325 у граду Нишу**

Резолуција 1325 Савета безбедности УН-а има за циљ да подстакне владе широм света на повећање учешћа жена у процесима доношења одлука, спречавању конфликта, пост-конфликтних ситуација, мировним преговорима и мировним операцијама.

Анализа постојећег стања о provedби УН резолуције 1325 показала је да постоје бројни проблеми везани за сигурност жена и девојчица, који су исти или слични као и у другим јединицама локалне самоуправе у Србији, а тичу се економске сигурности, здравствене и социјалне сигурности као и личне сигурности грађанки и грађана Ниша. Наведени проблеми се могу решити кроз три главна приоритета на основу којих су дефинисани следећи циљеви Акционог плана и мере за њихово постизање:

#### **Циљ 1. Акционог плана: Стварање институционалног оквира за имплементацију политика родне равноправности у граду Нишу**

У оквиру овог циља кључне препреке су недовољни капацитети и видљивост локалног тела за равноправност полова, недостатак родно осетљивих података и континуираног праћења положаја жена и мушкараца у граду Нишу, непостојање праксе родне процене политика и родно осетљивих развојних планова и локалних политика. Дефинисана је и потреба за јаснијим обавезивањем на равноправност и успостављањем механизма који ће гарантовати равномеран приступ локалним ресурсима, за жене и мушкарце. У оквиру овог циља могу се дефинисати и кључне мере/активности за спровођење наведеног циља.

Мере подразумевају:

1.1. *Повећање надлежности тела за родну равноправност, што подразумева првенствено отклањање препрека за функционисање овог тела, идентификованог не само у градској управи Ниша, него и у већини локалних самоуправа у Србији.* Ова мера предвиђа јасно дефинисање надлежности локалног тела за равноправност полова, процедура и облика сарадње са другим органима и телима локалне самоуправе, али и обезбеђивање активне укључености Комисије за равноправност полова у доношење одлука од стране Скупштине града. Исто тако, потребно је континуирано радити на повећању нивоа знања и вештина Комисије за равноправност полова, како би на адекватан начин могла да спроводи своје надлежности, првенствено у делу родне процене, како би Комисија могла да пружа подршку и другим одељењима и службама локалне самоуправе у континуираном спровођењу и праћењу остварености принципа родне равноправности у оквиру локалних политика. Како би се обезбедило праћење рада и резултата Комисије, ово тело израђује годишњи план активности и подноси годишњи извештај о раду Скупштини Града. Такође,

годишњим планом активности потребно је утврдити средства неопходна за реализацију активности Комисије.

1.2. *Успостављање система праћења положаја жена и мушкараца у граду Нишу и повећана доступност родно осетљивих података.* Као једна од препрека не само процене стања равноправности, већ и креирања и праћења локалних политика и програма јесте недостатак статистичких података и показатеља о положају жена и мушкараца. У складу са тим, али и обавезом дефинисаном чланом 40 Закона о равноправности полова, потребно је успоставити систем прикупљања, обраде и објављивања података разврстаних по полу, у оквиру службене евиденције институција и организација. Овај систем укључује врсту података који се прикупљају, надлежне институције, периодично прикупљања, начин објављивања података, како би били доступни јавности, али и њихово достављање Комисији за равноправност полова, као надлежној за праћење стања равноправности. Основ за родну статистику биће службена евиденција институција и организација, укључујући и градску управу и то у оквиру области на које се односи Национална стратегија за унапређење родне равноправности. Успостављање система родно осетљиве статистике подразумева и спровођење специјализованих истраживања родних неједнакости, као што су коришћење времена, узроци неактивности жена и родно осетљиве анализе буџета (док се ово не успостави као редовна пракса локалне самоуправе). Циљ ових истраживања је да се сагледају узроци и последице постојећих облика родних неједнакости, како би локалне политике и програми у већој мери одговарали реалним потребама.

1.3. *Увођење родне перспективе у градске активности и институције чији је оснивач локална самоуправа.* У периоду имплементације ЛАП-а потребно је успоставити предуслове за континуирану родну процену локалних политика. Родна процена треба да буде саставни део пословања и активности управа и служби локалне самоуправе и институција чији је оснивач. Због тога је кључни предуслов информисање и едукација запослених у овим институцијама, како би спроводили родну анализу у склопу својих редовних активности, тако и током планирања и евалуације. Родна процена подразумева анализу корисника/ца програма по полу, ресурса који су расподељени на жене и мушкарце у оквиру програма, евалуацију резултата програма (пројекта, додела средстава из буџета и сл.). Осим тога родна процена је потребна при доношењу одлука Скупштине града и Градског већа, како би се осигурало да последице одлука буду у једнакој мери повољне за жене и мушкарце, и обезбеђују принцип једнаких могућности и унапређују положај жена. ЛАП-ом је такође предвиђена и израда родно осетљивих акционих планова вртића, имајући у виду недовољно доступне услуге бриге о деци у граду Нишу, али и потребу да се са изменама родних стереотипа који узрокују неравноправност почне од најнижих нивоа образовања. Обавезивање на равноправност подразумева јавно дефинисану политику родне равноправности, у граду Нишу од стране градске управе, којом се уједно промовише и Европска повеља за равноправност жена и мушкараца. Ова мера укључује активности у три сегмента: гарантовање поштовања принципа једнаких могућности, промовисање равноправности полова и повећање видљивости жена и активне мере за укључивање различитих група грађана/ки у доношење одлука чиме се обезбеђује да њихове потребе и интереси буду препознати у јавним политикама, што доприноси принципу доброг управљања.

1.4. *Увођење принципа родне равноправности у програме запошљавања и samozapoшљавања, у складу са Законом о равноправности полова, у сарадњи са локалном самоуправом.* Неопходно је реализовати активне мере запошљавања, али и друге програме који имају за циљ запошљавање или samozapoшљавање, како мушкараца, тако и жена. Неповољнији положај жена на тржишту рада условљен је ниском стопом активности жена, недовољном информисаношћу и другим факторима.

## **Циљ 2. Акционог плана: Повећање учешћа жена у доношењу одлука у органима извршне и законодавне власти на локалном нивоу**

Повећање учешћа жена у доношењу одлука представља предуслов демократичности и равноправности локалних политика и не укључује само учешће жена, већ и различитих група у неповољнијем положају у формулисању локалних политика. Као кључне карактеристике и препреке учешћа жена у локалним политикама идентификоване су: мања заступљеност жена у органима извршне власти, недовољна укљученост жена у одлучивање на локалном нивоу, посебно укљученост жена са села и недовољна видљивост и активност политичарки на иницијативама за родно осетљиве локалне политике.

У складу са тим дефинисане су следеће мере:

2.1. Повећање учешћа жена на местима извршне власти и у представничким телима. Ова мера подразумева примену националног институционалног оквира, пре свега Закона о равноправности полова и предвиђа установљавање квота за позиције извршне власти, именована и постављена лица, од најмање 30 % мање заступљеног пола у складу са Законом. Показало се да измене изборног законодавства нису довољне, посебно јер се не односе на позиције извршне власти.

2.2. Прикупљени подаци показују да је паралелно са установљавањем квоте за изборне листе, потребно радити на информисању и оснаживању жена за учешће у одлучивању на локалном нивоу.

2.3. Повећање видљивости политичарки и њихове активности на увођењу родне перспективе у локалне политике. Ова мера подразумева повећану информисаност и сензибилисаност политичарки у Нишу (одборница и чланица политичких странака), као и јачање њихове међусобне сарадње, али и сарадње са политичаркама на европском нивоу, којима се доприноси њиховом активнијем учешћу у доношењу одлука. С тим у вези, потребно је да се у локалном градском парламенту формира неформална организација „ЖЕНСКА ОДБОРНИЧКА МРЕЖА“. Њен задатак је да прати доношење нових закона и одлука и њихову имплементацију, посебно из области здравља жена и породице, сузбијања насиља над женама и децом у породици, економског

оснаживања жена, образовања жена. Циљ је да се жене у Нишу подстакну за веће учешће у политичком и јавном животу, затим ширење свести о жесној солидарности, као и афирмација родне равноправности на свим нивоима одлучивања.

Циљ 3. Акционог плана: Унапређење система заштите жена жртава родно заснованог, партнерског и насиља у породици

Постојећи капацитети у граду Нишу, укључујући институције које финансира Град и републичке институције на локалном нивоу су недовољни, односно, нису се показали довољно ефикасним у сузбијању насиља над женама. Евидентан је и недостатак међусекторске сарадње и/или умрежености и усклађености рада свих релевантних институција и специјализованих невладиних организација. Поред тога идентификовани су још неки недостаци због којих се проблем насиља у породици не решава ефикасно у Нишу - непоштовање Протокола о сарадњи, недостатак механизма за праћење поступања институција, али и неоснаженост жртава, недовољна информисаност и прихватљивост насиља у широј заједници.

Дефинисане су појединачне мере:

3.1. *Унапређење рада институција на сузбијању насиља над женама. Ова мера подразумева подизање нивоа знања запослених у локалним институцијама, али и потребне мере на успостављању чврсте и континуиране сарадње.* Надлежности, начин поступања, размена информација и други детаљи дефинисаће се усвајањем протокола о сарадњи институција на локалном нивоу, који је за ниво Србије развијен у склопу спровођења Стратегије за сузбијање сексуалног и родно заснованог насиља. Осим тога, потребно је учинити институције доступније женама које су изложене насиљу. Потребно је отворити СОС Линију. Предвиђеним активностима потребно је обезбедити ефикасније процесуирање сваког пријављеног случаја насиља, кроз сарадњу са женским групама и другим организацијама за подршку жртвама насиља. Улога локалне самоуправе као пружаоца услуга дефинисана је Европском повељом и подразумева адекватан приступ услугама које реализује и финансира локална самоуправа, али и обезбеђивање услуга које одговарају потребама различитих група грађана и грађанки. На основу тренутног стања може се рећи да су одређене групе у посебно неповољном положају, оне којима је отежан приступ услугама: жене са искуством породичног насиља, самохране мајке, Ромкиње, интерно расељена лица и жене са села. Унапређење положаја маргинализованих група захтева дугорочне активности и решавање ширих социо-економских проблема који обликују неповољни положај припадника/ца ових група. Као значајан недостатак услуга које обезбеђује локална самоуправа показала се кроз неадекватну заштиту жена које су претрпеле породично насиље, као и неадекватно процесуирање насиља. Тако је ова област дефинисана као стратешки циљ, посебно имајући у виду спровођење Националне стратегије за борбу против сексуалног и родно заснованог насиља на националном нивоу.

3.2. *Подизање свести јавности о неприхватљивости родно заснованог насиља и облицима заштите.* Претпоставља се да је број случајева насиља знатно већи од броја који буде пријављен институцијама. Као узроци су дефинисани недовољна оснаженост жртава за пријављивање насиља, недовољна информисаност о институцијама и облицима заштите, недовољно поверење у институције и облике заштите. Због тога је потребно спроводити кампању на нивоу града, којом ће се шира јавност и потенцијалне жртве информисати о значају пријављивања насиља, облицима заштите, али и којом ће се послати јасна порука о неприхватљивости насиља над женама.



#### 4. ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН (МАТРИЦА ЛОГИЧКОГ ОКВИРА)

Основни циљ: Унапређена сигурност грађана и грађанки у локалним заједницама кроз примену УН Резолуције 1325 на локалном нивоу

| Специфични циљ  | Активност  | Очекивани резултат  | Показатељ провођења  | Носилац одговорности  | Партнери  | Рок провођења | Извор финансирања  |
|---|--|---|--|---|---|---------------|--|
| <b>1. Стварање институционалног оквира за имплементацију политика родне равноправности граду Нишу</b> | 1.1. Повећање надлежности тела за родну равноправност, односно, Комисије за родну равноправност и једнаке могућности у граду Нишу, са јасним мандатом, дужностима и обавезама. | Унапређен рад и ојачани капацитети Комисије за родну равноправност и једнаке могућности за системски рад на постизању равноправности полова у локалној заједници. | Број састанака Комисије;<br>Број покренутих и спроведених иницијатива и активности на промоцији равноправности полова (од стране Комисије);<br>Извјештаји о раду Комисије  | Скупштина Града Ниша;<br><br>Служба за скупштинске послове (административно-технички послови)   | Организације за равноправност полова  | 2016. год     | Буџет града Ниша;<br><br>Логистичка подршка градске управе |
|   | 1.2. Успостављање система праћења положаја жена и мушкараца у граду Нишу и повећана доступност родно осетљивих података  | Успостављен систем прикупљања, обраде и објављивања података разврстаних по полу, у оквиру службене евиденције институција и организација                         | Утврђен начин и периодика прикупљања родно разврстаних података;<br>Усвојен акт који обавезује градска предузећа, установе и службе на вођење података разврстаних по полу | Скупштина Града Ниша;<br><br>Служба за скупштинске послове (административно-технички послови)<br><br>Управа за привреду, одрживи развој и заштиту животне | Комисија за родну равноправност и једнаке могућности града Ниша;<br><br>НВО | 2016.-2017.   | Буџет града Ниша;<br><br>Логистичка подршка градске управе |

|  |  |   |   |   |  |              |   |
|--|--|---|---|---|--|--------------|---|
|  |  |   |   | средине, Одсек за статистику  |  |              |   |
|  | 1.3.<br>Увођење родне перспективе у градске одлуке, активности и институције, чији је оснивач локална самоуправа | Обукама обухваћен минимум 40 % градских предузећа, установа, институција, служби и одељења; Минимум 20 учесница/ка по обуци; Повећан ниво знања учесница/ка | Службена евиденција градске управе<br><br>Извештај мониторинга једнаких могућности учешћа вишеструко маргинализованих група | Комисија за родну равноправност и једнаке могућности;<br><br>Градска управа                       | НВО<br><br>Спољни сарадници и сараднице                          | 2015.-2017.  | Буџет града Ниша;<br><br>Логистичка подршка градске управе                        |
|  | 1.4.<br>Увођење принципа родне равноправности у програме запошљавања и samozapoшљавања                           | Реализовати активне мере запошљавања и samozapoшљавања, али и друге програме који имају за циљ увођење принципа родне равноправности у програме             | Број покренутих и спроведених иницијатива и активности на постизању родне равноправности у програмима запошљавања и         | Управе Града Ниша, Комисија за родну равноправност и једнаке могућности;<br><br>Градске службе за | Скупштина Града Ниша;<br><br>Специјализована удружења грађана/ки | континуирано | Буџет Града;<br><br>Логистичка подршка градске управе;<br><br>Донаторска средства |

|   |   | запошљавања или самозапошљавања.  | самозапошљавања   | информисање  |  |              | КЛЕР                              |
|---|---|---|---|--|--|--------------|-----------------------------------|
| <b>2. Повећање учешћа жена у доношењу одлука у органима локалне, извршне и законодавне власти</b> | <b>2.1</b><br>Анализа постојеће ситуације;<br>Повећање учешћа жена на местима извршне власти у представничким телима као и на локалном нивоу власти | Најмање 30 % мање заступљеног пола у складу са Законом на местима доношења одлука у органима власти         | Процент повећања учешћа жена у доношењу одлука на свим нивоима власти | Служба за скупштинске послове у сарадњи са Комисијом за родну равноправност и једнаке могућности | Скупштина Града Ниша;<br>НВО;<br>Градске службе за информисање                         | 2016.-2017.  | Логистичка подршка градске управе |
|   | <b>2.2.</b><br>Информисање и оснаживање жена за учешће у одлучивању на локалном нивоу.  | Повећано знање и капацитети за увођење принципа равноправности полова у одлучивање и рад локалне самоуправе | Број одржаних обука;<br>Степен примене стечених знања                 | Комисија за родну равноправност и једнаке могућности;<br>Служба за скупштинске послове           | Градске службе за информисање;<br>Канцеларије месних заједница                         | континуирано | Логистичка подршка градске управе |
|   | <b>2.3.</b><br>Повећање видљивости политичарки и њихове активности на увођењу родне перспективе у локалне политике                                  | Повећана информисаност и сензибилисаност политичарки у Нишу   | Број одржаних семинара и састанака политичарки у Нишу                 | Градска управа Ниша;<br>Скупштина Града Ниша   | Комисија за родну равноправност и једнаке могућности;<br>Градске службе за информисање | континуирано | Логистичка подршка градске управе |

|  |  |  |  |  |   |  |                        |
|--|--|--|--|--|---|--|------------------------|
| <b>3.</b><br><b>Унапређење</b><br><b>система</b><br><b>заштите жена</b><br><b>жртава родно</b><br><b>заснованог,</b><br><b>партнерског и</b><br><b>насиља у</b><br><b>породици</b> | <b>3.1.</b><br>Унапређење рада<br>институција на<br>сузбијању насиља<br>над женама                                   | Подизање нивоа<br>знања запослених у<br>локалним<br>институцијама, али<br>и потребне мере на<br>успостављању<br>чврсте и<br>континуиране<br>сарадње како би се<br>унапредио рад<br>институција на<br>сузбијању насиља<br>над женама.                           | Број<br>спроведених<br>кампања,<br>организованих<br>обука, округлих<br>столова и<br>заједничких<br>састанака на<br>тему превенције<br>и сузбијања<br>свих облика<br>насиља над<br>женама | Градска управа<br>Ниша;<br><br>Скупштина<br>Града Ниша;<br><br>Полиција  | Комисија за<br>родну<br>равноправнос<br>т и једнаке<br>могућности;<br><br>Градске<br>службе за<br>информисање<br>;<br><br>НВО | 2016.-2017.  | Донаторска<br>средства |
|  | <b>3.2.</b><br>Подизање свести<br>јавности о<br>неприхватљивости<br>родно заснованог<br>насиља и облицима<br>заштите | Спроводи<br>кампању на нивоу<br>града, којом ће се<br>шира јавност и<br>потенцијалне жртве<br>информисати о<br>значају<br>пријављивања<br>насиља, облицима<br>заштите, али и<br>којом ће се послати<br>јасна порука о<br>неприхватљивости<br>насиља над женама | Број<br>спроведених<br>кампања и<br>смањен проценат<br>појавних облика<br>родно<br>заснованог<br>насиља,<br>застрашивања и<br>дискриминације   | Број<br>спроведених<br>кампања и<br>смањен проценат<br>појавних облика<br>родно<br>заснованог<br>насиља,<br>застрашивања и<br>дискриминације | Комисија за<br>равноправност<br>полова и<br>једнаке<br>могућности;<br><br>Градске службе<br>за<br>информисање                 | НВО;<br>Међународне<br>организације;<br><br>Специјализов<br>ана удружења<br>грађана/ки | континуиран<br>о       |